

Δια τοι, Κύριε, Ύμνον ἢ Παιδαγωγικὴν
Συναγωγῆς.

ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΕΛΕΣΕΙ

ΤΟΥ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΚΑΙ

ΡΟΚΟΥ ΧΟΓΓΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΔΑ·Ι·ΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΗΛΑ

Προέδρου τοῦ Λαϊκοῦ Συγδέσμου,
Κατὰ τὴν στέψην τοῦ τάφου τοῦ Ἀριστ. Οἰκονόμου
τῆ 20 Ὀβριῶν 1897 ἐν τῷ Α' Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν.

Ο ΛΑΪΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Δι' ἐμοῦ τοῦ Προέδρου τοῦ στέφει τὸν τάφον σου, ἀείμνηστε Ἀριστ. Οἰκονόμῃ, Σοῦ τοῦ προμαχῆσαντος καθ' ἅπαντα τὸν βίον σου ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ Κυριαρχοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, Σοῦ δὲ τοῦ θύματος τῆς ἀυλοκολλακείας, ἀείμνηστε Ρόκε Χοιδᾶ, τοῦ κοιμημένου μακρὰν τῆς πεφλημένης Σου γῆς τῶν Ἀθηνῶν ἐν Χαλκιδί, στέφομεν τὸν τάφον Σου, στέφοντες καὶ δι' ἄλλου στεφάου τὸν τάφον τοῦ συνεργάτου Σου καὶ συναθλητοῦ Σου Ἀριστ. Οἰκονόμου, καὶ συνεπῶς τοὺς τάφους τῆς δυάδος ἐν τῇ ιδέᾳ καὶ ἐν τοῖς ἔργοις.

Ἀιώνια ἡ μνήμη ὑμῶν, αἰώνια, αἰώνια.

Δημήτριος Μήλας.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤ. ΠΑΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤ. ΠΑΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΛΟΓΟΣ

ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὸ τελεσθὲν ὑπὸ τοῦ Λαϊκοῦ
Συνεδεσμίου μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως
τῶν ψυχῶν τῶν Ἀριστείδου Οἰκονόμου
καὶ Ρόκου Χοῖδα.

ΥΠὸς ΚΟΙΝΩΝ ΤῶΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΑΚΗ

Ἦλθομεν εὐλαβῶς εἰς τὸν τάφον Σου, Σεβαστέ ἀρχηγέ
τῶν λαϊκῶν, νὰ Σοὶ ἀναγγείλωμεν μὲ τὴν ψυχὴν συνεχο-
μένην ὑπὸ ἀπείρου ὀδύνης δεινὴν ἔθνηκὴν συμφορὰν. Ἦλθο-
μεν νὰ Σοὶ εἰπώμεν, ὅτι ἡ ἔθνηκὴ καταταγὴ, τὴν ὁποίαν
προσνήγγειλας, ἐμπνευσμένε ἱεροφάντα τῆς ἀληθείας, ἐπέ-
σκηψε.

Τὸ προφητικὸν πνεῦμά Σου, τὸ ὁποῖον τόσον ἀκριβῶς
μελετῶν καὶ κρίνον τὰ παρόντα, διέβλεπε τὸ ἐρχόμενον
μέλλον, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐραντάσθῃ τὰς φοβεράς δια-
στάσεις τῆς καταστροφῆς, τὸ φρικῶδες μέγεθος τῆς ἐπισκη-
ψάσης εἰς τὸ ἔθνος συμφοράς. Πάντα τὰ ἔθνηκὰ ἰδεώδη
καθεθριμματισθήσαν! Ἢ εἰλεγέ τις, ὅτι οὐχὶ καταταγίς, οὐχὶ
λαίλαψ, ἀλλὰ πυριφλογῆς κυκλῶν περιελθῶν καθεθριμμα-
τισε καὶ ἀπετέφρωσε τὸν ἠθικὸν τῆς Ἑλλάδος κόσμον. Οὐ-
δὲν ἔμεινε, τοῦλάχιστον οὐδὲν φαίνεται που σημεῖον ὄρθιον,
σημεῖον ζῶν ἐν τῇ τεφρώσει ἑρμημῆς, εἰς ἣν μετεβλήθη ἡ
ἔθνηκὴ καὶ πατριωτικὴ Ἑλλὰς ἐξ αἰτίας τῶν κακοεργη-

μάτων τῆς πολιτικῆς Ἑλλάδος. Δὲν ἀκούεται πλέον ἐν τῇ
ἠθικῶς νεκρῇ ταύτῃ χώρᾳ, ἢ ὁ νεκρὸς πάραχαιρῶν ἐνό-
χων συνειδήσεων ἀγωνιζομένων νὰ ἀποφύγῃ τὰς εὐθύνας,
δὲν φαίνεται πλέον, ἢ τὸ τὸ ἀόρατον ἀλληλοπαράγωμα τῶν
νοσογόνων μικροβίων, τὰ ὁποῖα, ἀφῶ ἐφαγον τὴν σφριγῶ-
σαν ζωὴν τοῦ εὐρώστου ἀνθρώπου ἀλληλοτροφῶνται, εἰτα,
ἀποθανόντος ἐκείνου. Ἰδοὺ ἡ ἀπαισία εἰκῶν, τὴν ὁποίαν
παρουσιάζει σήμερον ἡ Ἑλλὰς.

Διὰ τὴν ἐκτιμηθῆ δεόντως τὸ μέγεθος τῆς ἔθνηκῆς κατα-
στροφῆς, πρέπει νὰ συγκριθῇ τὸ παρὸν μὲ τὸ πρὸ ὀλίγου
παρηλθόν, νὰ συγκριθῇ ἡ πρὸ τοῦ πολέμου Ἑλλὰς,
ἢ κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ πολέμου Ἑλλὰς, μὲ τὴν
Ἑλλάδα τὴν μετὰ τὸν πόλεμον. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμε-
ρῶν σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἡ προσοχὴ ἦτο
ἐστραμμένη πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐν πρωτοφανεῖ ὁμοφωνίᾳ
πασῶν τῶν ἔθνηκῶν δυνάμεων καὶ καταπλήσσαντες ἐνθου-
σιασμῷ παρασκευαζομένῃν εἰς ἀγῶνα τιμῆς, τύπον εὐγενῆ
καὶ δίκαιον ὄσων καὶ ἐπιβαλλόμενον ὑφ' ὄλων τῶν ἠθικῶν
καὶ ἔθνηκῶν λόγων καὶ δικαίων. Ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς
προσῆρχοντο Ἕλληνες καὶ Φιλέλληνες ἐν ἐνθουσιασμῷ ἐξαλ-
λω ὑπὸ τῶν ἱεροτέρων ἰδανικῶν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς
ἐλαυνόμενοι, οἱ μὲν ὑπὸ τῆς ἰδέας τοῦ πατριωτισμοῦ, οἱ
δὲ ὑπὸ εὐγενῶν ἀρετῶν, ἀρετῶν ὑπερτάτων ἀγνώστων εἰς
τὸ μέγα πλῆθος τοῦ πεπαιδευμένου ἢ ἀπαιδευτοῦ ὄχλου
τῶν ἀνθρώπων, εἰς ὧν τὴν εὐγενῆ ὄθησιν ἐνδιδόντες, ἀφη-
κον τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης πατρίδος ἐλευθερίας καὶ ἡλθον
νὰ καταπολέσωσι τῶν ἀκλήρων κακοπαθειῶν τοῦ πολέμου,
νὰ ἀγωνισθῶσι καὶ νὰ ἀποθάνωσιν ἀμυνόμενοι ὑπὲρ τῆς

ΙΑΚΩΒΑΚΗ
ΔΗΜΟΤ. ΜΟΥΣΕΙΟΝ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας ἄλλων. Τὸ εὐγενὲς πνεῦμα τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ πεπαιδευμένοι καὶ οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου, οἵτινες τρέφουσι πρὸς τὴν Ἑλλάδα εἶδος θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ὡς γνωρίζοντες, ὅτι ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀνέτειλε τὸ φῶς τῆς γνώσεως καὶ ἡ Ἑλλάς ὑπῆρξεν ἡ κοιτίς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας, ὡς καὶ ἡ χώρα τῶν πατριωτικῶν μεγαλουργημάτων, μετὰ παλμῶν ἐνητάνιζον εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, ἀναμένοντες νέον νὰ θαυμάσωσι μεγαλουργημάτων, νὰ ἴδωσι συντελουμένην ἐν τῷ παρασκευαζομένῳ Ἑλληνοτουρκικῷ πολέμῳ τὴν προσδοκίαν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, τούτεστι τὴν ἀποκάθαρσιν τῆς Εὐρώπης ἐκ τοῦ πολιτικοῦ ὄνειδους, ὑπερκατασχίνει τὸν σύγχρονον πολιτισμὸν αὐτῆς ἀνεχομένης ἐν ταῖς χώραις αὐτῆς τὴν ὑπερβίον βαρβαρίου καὶ τυραννικοῦ κράτους, οὔτινος τὸν ἀρχηγὸν ἢ ὑπερτάτην ἔκφανσιν τῆς πεφωτισμένης συνειδήσεως τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἐπανόμασεν ἐστεμμένον δολοφόνον, Ἰδοὺ ἡ πρὸ τοῦ πολέμου Ἑλλάς! ὁ τρόμος τῶν τυράννων, ἡ ἐλπίς τῶν καταδυναστευομένων χριστιανῶν, τοῦ εὐγενοῦς πνεύματος τῆς ἀνθρωπότητος ἡ ἀγαθὴ προσδοκία.

Ἀλλὰ πῶς διεχειρίσθησαν οἱ ἐκμεταλλευταὶ τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὠνόμαζες, ἀρχηγέ, τοὺς διαρκεῖς ἢ τοὺς ἐφημέρους κυβερνήτας αὐτῆς, πῶς διεχειρίσθησαν τὴν κρασίαν αὐτὴν δύναμιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Φιλελληνισμοῦ; Τί ἔκαμαν τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τοῦ ἐλευθέρου βασιλείου; Τί ἔκαμαν τὰς πανταχόθεν τῆς ἀλυτρώτου Ἑλλάδος συναθροισθείσας δυνάμεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ; Τί ἔκαμαν τοὺς

φιλέλληνας; Πῶς ἀπεκρίθησαν εἰς τὰς προσδοκίας τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου; Τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τοῦ ἐλευθέρου βασιλείου ἡ κοινὴ γνώμη ἰσχυρίζεται ὅτι τὰς ἐπρόδωσαν! Τοὺς ἐκ τῶν ἀλυτρώτων Ἑλληνικῶν χωρῶν ἐλθόντας νὰ προμαχήσωσιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς Πατρίδος καὶ τῆς ἅλης τοῦ γένους ἐλευθερίας Ἑλληνας, ἀφῶν ἐθάπτισαν εἰς ληστὰς, χωρὶς οὐδὲν νὰ κλέψωσιν, μετέβαλλον εἶτα εἰς ἐπαίτας καὶ ἀποπέμπουσιν ἤδη ἀπογορευμένους καὶ ἀπέλπιδας, ἴσως δὲ καὶ διαρρηξάντας πολλοὺς δεσμοὺς πρὸς τὸ ἐλεύθερον τμήμα τῆς Πατρίδος, ἀποστέλλοντες αὐτοὺς εἰς τὸν τύραννον τοῦ γένους, ἵνα κορέσῃ τὴν αἰμοδιψίαν αὐτοῦ. Τοὺς φιλέλληνας, οἵτινες ἦλθον νὰ χύσωσι τὸ αἷμα τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ οἵτινες ἀφῆκαν εἰς Δομοκὸν τὸν πολῦτιμον τοῦ Ἰταλοῦ Βουλευτοῦ Φράττη νεκρὸν ἐν φειαρθιμότηται εἶνε οἱ Ἕλληνες βουλευταὶ οἵτινες ἐπισκέφθησαν τὸ στρατόπεδον, συνέλαβον ἅμα ἐκ τοῦ πολέμου ἐπιστρέψαντας, ἐκ φόβου μὴ διαταραχῶσι τῶν ἐνόχων τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς τὴν πολυτάραχον ἡσυχίαν, καὶ οὐδέ κἀν ἀφῆκαν αὐτοὺς νὰ ἀναπυθῶσιν μίαν ἡμέραν εἰς Ἑλληνικὴν γῆν, ἀλλ' ἐξώρισαν αὐτοὺς ἐκ τῆς χώρας, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς ὁποίας ἦλθον νὰ χύσωσι τὸ αἷμα τῶν. Εἰς δὲ τὴν προσδοκίαν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἀνταπεκρίθησαν ὁ ἑπινειδίστου φυγῆς ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ.

Διότι, μάθετε, οὐχὶ οἱ παριστάμενοι ζῶντες, ἀλλ' οἱ νεκροὶ οἵτινες πληροῦτε τὸν σιμνὸν τοῦτον χώρον, μάθετε δεϊνὴν ἀγγελίαν ἱκανὴν οὐ μόνον νὰ διαταράξῃ τὴν κόνιν σας, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκελετοὺς σας νὰ ἐξεγείρῃ ὀργίλους

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΕΛΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

καὶ φεβρούς νά μας διώξωσιν ἐντεῖθεν, μάθετε ὅτι ἀπεδύ-
θημὲν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ προαιωνίου ἐχθροῦ τοῦ γένους
καὶ δὲν ἔστημεν γενναίως ἐνώπιον τοῦ κινδύνου, δὲν ἐπέ-
σαμεν ἐνδοξῶς ἀμυνόμενοι ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, δὲν ἠττή-
θημεν ἐντίμως ἀγωνιζόμενοι μέχρι ἐσχάτων πρὸς τὸν
ἐχθρὸν, ἀλλ' ὑπεχωρήσαμεν ἐνώπιον αὐτοῦ ἅμα τῇ προ-
σεγγίσει τοῦ κινδύνου. Ἡμεῖς οἱ ἀνάξιοι ἔγγονοι ὑμῶν σε-
θεστοὶ νεκροί, τοὺς ὁποίους, ὡς ἔγραψεν ὁ ποιητής:

Ἐχειροκρότησαν ἡ γῆ ὅλη
διότι
στρατοὶ τὴν δίκελαν τῶν ζευγυτῶν
τὴν κόπην λέμβων σας ἔφυγαν στόλοι
καὶ εἰς ἐδίωξεν ἑκατόν

Ἡμεῖς οἱ ἀνάξιοι ἔγγονοι ὑμῶν, καίτοι εἰς βασιλεῖον κράτος
συγκεκροτημένοι καὶ συντεταγμένοι εἰς τακτικὸν στρατεύμα
ὁμοεικόμενον ὑπὸ πλήρους ἱεραρχίας βαθμοφόρων τῆς ἑπῆρας
καὶ τῆς θαλάσσης, ὑπὸ πριγκίπων καὶ στρατηγῶν ὡς
καὶ ναυάρχων ἐφύγομεν ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ, δὲν ὑπε-
ραπίσθημεν δεόντως τὸ ἱερὸν τῆς Πατρίδος ἔδα-
φος, δὲν ἠμύνημεν ὅσον ἔδει ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐ-
στιῶν, ἀλλὰ καταλιπόντες εἰς τὸν ἐπιδραμόντα θάρστρον
ἐχθρὸν τὸ ἔδαφος τῆς ἐλευθέρας Πατρίδος μετὰ τῶν ἱερῶν
καὶ τοῦ ἀπολέμου πληθυσμοῦ τῶν γερόντων, τῶν γυναικῶν
καὶ τῶν παιδῶν ἐσπεύσαμεν πολὺ ταχέως ἵνα σώσωμεν
ἄδοξον ὑπαρξίην ἣν φέρομεν νῦν ἐλσεινοὶ καὶ τεταπεινωμένοι,
περιφρονοῦμενοι ὑφ' ὄλου τοῦ κόσμου καὶ ὑπὸ τῆς ἰδίας
ἡμῶν συνειδήσεως.

Ἰδοὺ ἡ σημερινὴ Ἑλλάς! ὁ περίγελως τῶν ἐχθρῶν μας,
ἡ ἐντροπὴ τῶν φίλων μας, ἡ ἀπελπισία καὶ ἡ οὐδυνὴ τῶν
ὁμογενῶν καὶ τῶν ὁμοφύλων μας, τὸ ἐξουδένημα τῶν λαῶν
τῆς Ἀνατολῆς.

Ἰδοὺ εἰς ποῖον σημεῖον περιήγαγε τὴν τῶς περιόλεπτον
χώραν, χάριν τῆς ὁποίας καὶ ὅπως παρακολοιθήσῃ τὰς πο-
λεμικὰς αὐτῆς ἐργασίας ὡς ἐνόμισε σοβαρῶς καὶ ἀξίας ἔθνους
φέροντος τὸ ἐνδοξὸν ἄνομα Ἑλλάς, ἡ μεγάλη δημοκρατικὴ
Ἀμερικὴ ἀπέστειλε τὸν ὑπατὸν τῶν στρατηγῶν αὐτῆς φθά-
σαντα φεῦ! κατόπιν ἐστῆς καὶ μόνον ὅπως παρῆσθῃ θεα-
τῆς τοῦ οὐεῖδους καὶ τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς ἡμῶν, ἰδοὺ
εἰς ποῖον σημεῖον περιήγαγε τὴν Ἑλλάδα ἡ πολιτικὴ,
καθ' ἣς μετὰ θάρρους ἀπεσταλμένου Κυρίου ἀντεπεξῆλθες,
τίμιε ἀντιπρόσωπε τοῦ λαοῦ, ἦν ἡμῶς ματαίως ἠλεγξάς,
ματαίως ἠγωνίσθης νά διορθώσης, ματαίως ἐπολέμησας,
δὲν ἠδυνήθης φεῦ! ἐνώπιον τοῦ συγκεκριμένου κακοῦ
νά ἀντιξῆς, ἀλλ' ἐπέσες καταβληθεὶς μᾶλλον ἐκ τῆς ἀπεί-
ρου δυνάμεώς, τῆς πατριωτικῆς ψυχῆς σου, ἡ ὁποία δὲν
ἠδύνατο νά χρησιμοποιοθῇ ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς Πατρίδος.

Ἀκούσατε νεκροί, καὶ ἂν δυνηθῆτε μὴ φρίζετε ὑπὸ τὸ
βαρὺ χῶμα τοῦ ταφοῦ σας, ἀκούσατε ἐν δείγμα τῆς πολι-
τικῆς, τὴν ὁποίαν ἐπολέμησεν ὁ Ἀριστεῖος Οἰκονόμος καὶ
ἦτις ἐκυβέρνησε τὴν Ἑλλάδα καὶ τολμᾷ ἀνεδείξῃ ἐπιει-
μένη ν' ἀξίσι νά κυβερνήσῃ αὐτὴν καὶ εἰς τὸ μέλλον.
Προεκάλεσε πόλεμον καὶ δὲν εἶχε μεριμνήσει περὶ ὀπλίων
ἵνα ὀπλίωσιν τοὺς στρατιώτας τοῦ ἔθνους. Ἀπέστειλε τὸν
Στόλον εἰς ναυμαχίαν καὶ εὐρέθη, ὅτι ἦταν ἄνευ ἐμπυρίων
καὶ τορπίλλαι αὐτοῦ! Ἰδοὺ ποῖον θῆμα παρουσιάσαμεν εἰς
τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, ὅστις σιωπᾷ ἤδη ὡσεὶ ἐντροπέ-
μενος διότι ἐστήριξε θαυμαστὴν προσδοκίαν ἐπὶ χώρας ἥτις
εἶς αἰτίας τῶν ἀρχηγῶν αὐτῆς δὲν ἦτο πράγματι ἡ ὑπό-
λανθάνων φρενοκομεῖον!

Ὅταν ἡ λαϊκὴ ψυχὴ τοῦ ἔθνους, ἥτις εἶχε ἐνσαρκωθῇ
εἰς τὴν ἐκτακτὸν προσωπικότητά σου, πάντῃς ἀρχηγέ,
ἔλεγεν εἰς τὸν ἀνάξιον κυβερνήτη τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποιοὶ
παρεσκύαπαν τὴν σημερινὴν ἐθνικὴν ἀθλιότητά, νά ἀσπᾶ-
σῶσι τὴν πολιτικὴν τῶν οἰκονομιῶν ἡς πλήρες σύστημα

ΙΑΚΩΒΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΜΟΥ

ἀνέπτυξας ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς, καὶ νὰ παραιτήσωσι τὴν δανειστικὴν πολιτικὴν, ἣν ὠνόμασας φαγαίδεναν μέλλουσαν νὰ φάγῃ τὴν Ἑλλάδα, σοὶ ἐμειδίῳ ἀπὸ τῶν κυβερνητικῶν θώκων των. Ἄλλ' ἡ Νέμεσις σὲ ἐξεδίχθη ἐπὶ ὀλέθρῳ φεῦ! τοῦ ἔθνους ἐξαναχάσασα αὐτοὺς τούτους νὰ κηρύξωσιν ἀπὸ τοῦ ἰδίου βουλευτικῆς βήματος τὴν οικονομικὴν χρεωκοπίαν τοῦ Κράτους, τὸν ἀπαίσιον τοῦτον πρόδρομον τῆς πλήρους ἐθνικῆς χρεωκοπίας ἐν ἣ ἀπολλοῦμεθα σήμερον. Ἐπηλήθευσας δὲ καὶ ἐν τούτῳ, διόπι τὴν οικονομικὴν χρεωκοπίαν τῆς Ἑλλάδος μετεχειρίσθη ὡς πρόφασιν ὁ ἀτυχὴς τῆς συζύγου τοῦ Διαδόχου τοῦ Ἑλληκαῦ Θρόνου ἀδελφός πρὸς δικαιολογίαν τῆς ἐπαισχύντου ἐπικουρίας του πρὸς τὸν ἐστεμμένον δολοφόνον, ἐπικουρίας, δι' ἣς ἠττήθη ἡ Ἑλλάς ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἰδεσμεύθη διὰ σιδηρῶν οικονομικῶν δεσμῶν βραχυτάτων ἐν τῇ ἀποτροπαίῳ συνθήκῃ τῆς εἰρήνης, ἵνα μὴ δύναται εἰς τὸ μέλλον νὰ ἀνησυχῇ τὴν ροστώνην τῶν Ἀγοιστῶν αὐτῆς διὰ ἐκδηλώσεων πατριωτικῶν πόθων καὶ διὰ πατριωτικῶν κινήματων. Αὐτὴ δὲ ἡ οικονομικὴ ὑποδούλωσις, καταλύουσα τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους ἀνεξαρτησίαν, ἀποτελεῖ τὸν τάφον τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, φεγθεύσας ἀπὸ τὴν φαγαίδεναν τῆς δανειστικῆς πολιτικῆς, καθ' ἣς ἐγκαίρως μὲν, πλὴν ἀνωφελῶς ἀντεπῆχθη δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς σου, ἣτις δὲν ἦτο εἰμὴ τὸ ἀπαύρασμα τῆς πεφωτισμένης καὶ πατριωτικῆς ψυχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐκ τῶν τιμίων σπλάγγων τοῦ ἑσπεῖου ἐξῆλθες ἀδάμας καθαρὸς καὶ ἀκτινοβόλος.

Καὶ τῶρα, ἱερὰ ψυχὴ τοῦ Ἀριστείδου Οἰκονόμου, ἔμπνευσον ἡμᾶς τί νὰ πράξωμεν, περὶ τίνος ἔβην νὰ συγκεντρωθῶμεν, ὅπως ἀναστήσωμεν τὴν πεσυῦσαν Πατρίδα; Σὲ βλέπω νοερῶς σύννου καὶ σιωπῶντα, σεβαστὴ ἀρχηγέ, ἀλλ' εἰς τὰ σιγῶντα χεῖλη σου, ἐκ τῶν ὁποίων τσακίς ἐξῆλθεν ἀπαστράπτουσα καὶ κεραυνοθροντοῦσα ἡ ἱερὰ τῆς ἀληθείας φωνή, βλέπω περιπταμένην μίαν λέξιν, τὴν λέξιν εἶπα. Καὶ ἐνθυμοῦμαι μίαν ἀλησιμόνητον φράσιν τῆς πρώτης ἐπιστολῆς, ἣν μοὶ ἔστειλας: Οἱ ἄνθρωποι ἔρχονται καὶ παρέρχονται, ἔγραφε, αἱ ἰδέαι μένουσι εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐννοοῦμεν οἱ φίλοι σου οἱ πιστοί! Σὺ, ὁ ἄνθρωπος ἀντιπαρῆλθες, ἀλλ' αἱ ἰδέαι σου, οἱ λόγοι σου μένουσιν ὡς φῶς δῆγῶν εἰς τοὺς ἐπιζῶντας. Συγχρόνως βλέπω τὴν φεινὴν σκιάν σου δεικνύουσαν τὴν Ἀκρόπολιν. Σὲ ἐννοοῦμεν ἐπίσης θαυμασίως, ἱερὰ σκιά. Τὸ ἀθάνατον αὐτὸ μνημεῖον, τὸ ὁποῖον ἡ δημοκρατικὴ Ἑλλάς κατεσκεύασε διὰ τῶν θησαυρῶν τῶν Βασιλείων τῆς Ἀσίας, οὐ; ἐπιδραμόντας μὲ ἀναριθμητὰ πλήθη εἰς τὴν χώραν τῆς ἐνίκησε, δὲν παρεμείνει μόνον διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἀφθαρτος ἀπόδειξις τῆς εὐκλεσεστάτης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐποχῆς, ἀλλὰ μαρτυρεῖ συνάμα, ὅτι ἡ ἔθνικὴ δόξα τὴν ὁποῖαν ἀποκρουσπαλλοῖ δὲν κατεσκεύασθη διὰ βασιλικῶν χειρῶν. Ἐντεῦθεν ἀντλοῦμεν παρηγορίαν καὶ ἐλπίδα, ὅτι ἡ ἠττηθεῖσα καὶ ταπεινωθεῖσα βασιλικὴ Ἑλλάς δὲν ἀποτελεῖ τὸν τελευταῖον σταθμὸν τῆς πολιτειακῆς καὶ ἔθνικῆς ἐξελέξεως τοῦ νεωτέρου Ἑλληνικοῦ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΠΟΙΗΜΑ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Ν. ΠΙΕΤΑΛΑ

ἠθοποιοῦ,

ἀπαγγελλθὲν κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Λαϊκοῦ Συνδέσμου Ἀθηνῶν

ἐν τῷ Ἀ΄ Νεκροταφίῳ Ἀθηνῶν,

κατὰ τὴν τέλει τοῦ μνημοσύνου τῶν ἀειμνήστων

Ἀριστείδου Οἰκονόμου καὶ Ρόλου Χοῦδᾶ, τῆ 20 Ἰουλίου 1897

ὑπὸ τοῦ εἰρημέτου Συνδέσμου,

Μέσα σ' τὸν ἅγιον τόπ' αὐτὸν τὸν δακρυποτισμένο,
ποῦ ἡ ἀλήθεια ἔστησε τὸν θρόνον τῆς στο μνήμα.

εἰν' ὃ Σταυρὸς ὁ τίμος στέμμα τριστιμημένο,
ὅπου τὸν στήνει ὁ καρδιᾶ κι' ὄχι τῆς τύχης κύμα.

Δὲν εἶναι ἀπὸ μάλαμα, πέτρες δὲν τὸ στολίζουν,
μὰ ἔμπρὸς σ' αὐτὰ τὰ στέμματα τοῦ κόσμου γονατίζουν

Γυρίστε λίγιστ' ἀραχνὰ τὰ ἄφωνα λιθάρια,
διαβάσατε τὰ γράμματα τὰ μικροσκαλισμένα,

καὶ θεὸν νὰ βγῆτε ἀπὸ ὄδῳ μὲ τὴν ψυχὴν καθάρια,
μὲ λογισμὸ ἀγγελικὸ, μὲ μάτια δακρυσομένα,

δάκρυα, ποῦ χύνει ἡ καρδιὰ σὲ κάθε ἅγιον μνήμα,
μνήμη π' ἀφίνει ἡ τιμὴ, κι' ὄχι ἡ ψεύτρα φήμη.

Ἡ μνήμη ποῦγμα δύσκολο, ποῦ δὲν τὸ ἀγοράζουν
ὅλοι τῆς γῆς οἱ θησαυροὶ, ὅλα τὰ μεγαλεῖα

εἰν' ἅγιον φῶς ποῦ ἔμπρὸς σ' αὐτὸ καὶ Ἄγγελοι μεριάζουν
εἶναι ἀκτίνα θεϊκὴ, τὸ λὲν ἀ θ α ν α σ ί α,

χωρὶς αὐτὴ ἡ πλάσι μας, θὰ ἦταν στο σκοτάδι,
Δὲν θὰ ἐγνώριζε Θεὸν, θὰ ζ ο ῦ σ α μ ε σ τ ὸ ν Ἀ θ η

Ἔλα, ὦ Μοῦσ' ἀθάνατη, σ' ἐμὲ, ὅπου σὲ κλῆρο,
εὐτυχημένο ἔπεσα τὴν μνήμην γιὰ νὰ ψάλλω.

Γίνου ἐστὶ ὁ ὁδηγὸς νὰ κάνωμ' ἓνα γύρο
ἀπὸ τὸν κόσμον τὸ μικρὸ στὸν κόσμον τὸν μεγάλο

Ἦ! δὲν θὰ ψάλλω τὸ παρὸν αἱματοκυλισμένο,
θεὸν νὰ ὑμνήσω παρελθὸν μὲ δάφνας τιμημένο.

Ἄς τρέξωμὲ εἰς τὶ παλῆρά, ἀδερφία μιά στιγμῆ.
Τί ἦταν ἡ Ἑλλάδα μας καὶ σήμερον τί εἶναι.

Τότ' εἶχ' ἔλπιδα τὸ Θεὸ καὶ στέμμα τὴν τιμῆ,
Γι' αὐτὸ τὴν ἐστεφάνωσεν ἡ δάφνη καὶ μυρσῖναι.

Τώρα τὸ στέμμα ὁ ἄ γ ι σ ε, ἐχάθηκ' ἡ ἔλπιδα,
καὶ μ ὀ ν ο ι τὴν ἐδέσαμε μ' αἰῶνια ἀλυσσιδα.

Ἔλα, ὦ Μοῦσα. φέρε μας, ἴστην Τρίπολι, Λεβίδι,
ἴστο Μεσολόγγι, Φάληρο, ἴστην Πάτρα, ἴστα Ψαρόβα,

Γραβιά, ἴστην Κρήτη, κι' ὅπ' ἄλλοῦ τῆς Ἑλευτεριάς
[λ ε π ῖ δ ῖ]

ἀδερφῶσε τὸ θάνατο μὲ ἐθνικὴ χαρὰ.
Δὲς τί κορυμὰ ἀθάνατα! τί δοξασιμένα μέρη!

Τί φορεσιὰ λεβέντικη! τί μυρωμέν' ἀγέρι!
Τί βλέπω κεῖ σὶ ἀθάνατο τῆς Λαύρας μοναστηρι;

Ἐορθάνοικτη ἡ ἐκκλησιὰ καὶ τὰ κεριά ντυμένα!
Στὰν Τράπεζα ἀνάποδα τὸ Ἅγιο Ποτήρι!

καὶ λεβεντιὰ γονατιστὴ μὲ μέτωπο γυρισμένο!
Ἐο Τίμος μας ὁ σταυρὸς σαλεύεται καὶ τρίζει,

καὶ αἵμα μὰς ἀπ' ταῖς πληγαῖς τῶν ἡλῶν του δακρύζει

ΙΑΚΩΒΑ ΡΕΤΣΙΝΗ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΟΥΡΙΟΥ

Μὴ προχωρεῖς, ὦ Μοῦσά μου· τὸ αἷμα παγώνει.
 κορμιὰ τῆς τώρα γενεᾶς δὲν ἔχουν τέτοια χάρι.
 ὦ Παναγιά μου ! εἰν' αὐτοὶ ! ὀδὲ τὸν Καλοκοτροῦνη.
 τὸν Καραϊσκό... Γερμανό... Μιαούλη καὶ Κανάρη,
 τὸν Διάκο, τὸν Ἀνδροῦτσο μας... Γιὰ ὄδες πῶς μᾶς
 [τηρᾶνε :]
 κι' ἀπὸ τὰ ἄματα τὴ καρπὸ καὶ φλόγες ξαπετᾶνε !

Σιγὰ σιγὰ σπκῶνονται, κόβουνε τὰ μαλλιά τους
 Σ' τὸ Σταυρωμένο προχωροῦν· Τὸ αἷμά του σφογγίζουν
 πού τρέχει ἀπὸ ταῖς πληγαῖς.. καὶ μ' ἓνα φυσημά τους
 σὲ Δύσι καὶ Ἀνατολή τὸ αἷμά του σκορπίζουν.
 Ἄκου τι λένε μὲ φωνὴ φριχτή... ὦ Μοῦσα, ἔλα.
 «Κατὰρα σ' ὅποι' ἀτίμασε τὴν ἄσπρη φουστανέλλα.

Ἐμεῖς μ' αὐτὴν ἐρρίξαμε τὸν τύραννο σ' τὸν Ἄδην
 καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀφήσαμε ἐλεύθερ' ἀπὸ δοῦλα
 Καὶ τώρα ; σ' ἄτιμο χαρτὶ σεῖς τὸ δειλὸ κοπάδι,
 θὰ βράτετε ὑπογραφὴ σκλαβιάς μ' ἄτιμη βούλα,
 Χύσαμε γιὰ νὰ διώξωμε τὸν τύραννόν μας αἷμα.
 καὶ σεῖς τὸν ἐστολίσατε μὲ τῆς τιμῆς τὸ στέμμα.

Κατὰρα εἰς τ' ἀπόπαιδα. Τὴν ψεύτρα γενεὰ σας..
 ποῦ πούλησε καὶ σκλάβωσε τὴν ἄμοιρη πατρίδα
 Νὰ χύνεται τὸ αἷμά σας ἀπὸ τὴν δειλὴ καρδιά σας,
 χωρὶς καμμιὰ παρηγοριά ἢ τοῦ Θεοῦ ἀκτίδα.
 Κάθε ἐλπίδα ὠστικῆ νὰ τὴν νεκρῶνῃ ψέμμα,
 ὅσον δὲν ἐκδικήσατε τὸ ἅγιό μας αἷμα.

Ἐχάσθηκαν σὰν ὄνειρο ὄλα, ὦ Μοῦσα, πᾶμε
 στὸν Παρθενῶν ἀναπνοὴ νὰ πάρωμε κι' ἀγέρι.
 Ποιοὶ εἰν' αὐτ' ἢ π' ἄκοι μῦστοὺς σὲ στύλο του κυτᾶμε ;
 καὶ δείχνουν τὴν ἀνατολὴ μὲ τεντωμένο χέρι ;
 Ὁ Οἰκονόμου ! ὁ Χοῦδᾶς ! κροδιά καὶ κρίσι ἓνα,
 ἀερεφωμένα στὴ ζωὴ στὸ μνημα ἐνωμένα.

Εἰς τὸ μνημιόσυνο, ἀδελφοὶ, σὰν ποῦταν καὶ ὅττι ζῆση
 ἦρθανε σήμερα κ' οἱ δυὸ νὰ μᾶς καταραθοῦνε.
 Τί λένε, «ἀπὸ σᾶς κανεῖς ἐδῶ νὰ μὴ πατήση
 πρὶν τῆς ντροπῆς τὰ αἶτια νὰ ξεκαθαρισθοῦνε»
 Ὅλα τὰ προμαντεύσαμε « οἱ δυὸ εἰς τὴν Βουλῆν σας
 καὶ σὰν ἀστέρια σβύσαμε πρὶν δοῦμε τὴν τροπὴν σας

Τὸ δρόμο σᾶς ἐδείξαμε τῆς ἐθνικῆς τιμῆς μας.
 αἷμα καρδιάς ἐχύσαμε ἀπ' τῆς Βουλῆς τὸ βῆμα...
 κι' ὅμως μὲ μᾶς σβύσθηκεν ὁ ἦχος τῆς φωνῆς μας.
 καὶ σέρνετε τὴν μάνα μας σ' ἄτιμασμένο μνημα.
 εἶναι καιρὸς νὰ σώσετε ὅ,τι σᾶς ἀπομένει,
 σώσετε τὴν Ἑλλάδαμας, ποῦ πούλησαν οἱ ξένοι.

Πᾶμε, ὦ Μοῦσά μου καλὴ, καὶ ἀπ' ἐδῶ διαγμένοι,
 στὰ ἄφωνα τὰ μνήματα γιὰ νὰ συνέρτω λίγο
 Γιὰ δὲ τὸ βῆμα σέρνεται, δύναμι δὲν μοῦ μένει,
 πᾶμε ν' ἀφήσω λεύτερα τὰ δούρα, ποῦ πνίγω
 Πᾶμε νὰ κάω τὸ Σταυρὸ σὲ μνημα τιμημένο,

Εἰς τὸν Κεραυρὸν ἔδοξα τὸν σταυρὸν καὶ ἔσται ἱερὸν ἔργον.
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΩΦ. ΠΑΤΡΙΚΩΝ . Π. ΗΓΟΡΑΥΣ

Μὴ τ' εἶν' ἀπὸ τὸ μνήμ' αὐτοῦ τὸ βογγυτό, ποῦ βγαίνει,
Τὸ μνήμ' ἀνοίγει καὶ αὐτὸς μέσα στὸ σάβανό του
τὸν ἥσυχον τὸ λόφο του ἀφίνει... καταβαίνει.
κι' ἄκου τί λέγει μὲ βαρὺ φριχτὸ παράπονό του.
«Τὸ μνήμα εἶναι ἄσυλο στερνὸ στὸν κουρασμένο ;
μὰ ὄχι. ὄχι ! στὸ δειλὸ καὶ στὸν καταραμένον»

«Γιατὶ νὰ μοῦ χαλάσετε τὴν ἴγια ἥσυχία ;
Τὴ μοῦ ζητάτε, ἄσπλαχνα τῆς μάνας μας παιδιὰ ;
Ἐγὼ σὰς ἐλευθέρωσα τὴν σκλάβαν Θεσσαλία
καὶ σεῖς τὴν ἐπουλήσατε καὶ πάλιν στὴν σκλαβιά.
Ὅποιος τὴν ἐπαράδωκε γὰχ' ἀμετρη λαχτῖρι !
κι' ἀπ' τὴν παλῆν τὴν γενεὰ ἀνάθεμα, κατάρα.

Θεοδόσιος Ν. Πεταλᾶς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α152.Φ14.0002